

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма

Англійська мова і література та друга іноземна мова

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Латинська мова
Освітня програма	Англійська мова і література та друга іноземна мова
Спеціалізація (за наявності)	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс/семестр	1 курс, 2 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – Семінарські заняття – 30 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська, латинська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/117

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни «Латинська мова» є формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її основні морфологічні категорії, граматичні форми та синтаксичні конструкції; виявлення впливу латинської мови на фонетику, морфологію та лексику германських і романських мов; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення курсів «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства», «Зарубіжна література», «Лексикологія», «Історія української та зарубіжної культури», «Філософія».

Цілі: засвоєння студентами фонетики і графіки латинської мови, нормативної граматики (самостійні і службові частини мови), оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів; формування знань про структуру латинської мови та її лексичний склад; вміння грамотно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження, розуміти наукові терміни і поняття, створені на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови; аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих та етимологічних характеристик лексичних одиниць; використовувати в практичній діяльності латинські крилаті вислови, паремії, абрєвіатури.

Компетентності

Інтегральна компетентність

Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та освіти в процесі професійної діяльності та навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні.

Програмні результати навчання

РН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

РН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

РН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

РН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

РН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів англійською мовою.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Кількість годин		Завдання
1.	Історія розвитку латинської мови. Роль латинської мови у формуванні лінгвістичної термінології. Латинська мова у професійній діяльності	Усвідомлення ролі класичних мов у формуванні міжнародної лінгвістичної термінології, формуванні термінологічної компетентності здобувачів освіти	2	2	Доповідь/ презентація
2.	Латинський алфавіт. Фонетика. Довгота і короткість складів. Наголос	Вироблення навиків написання букв латинського алфавіту, засвоєння правил орфоєпії і наголосу	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
3.	Дієслово як частина мови. Основні форми та основи правильних дієслів. Поділ дієслів на чотири дієвідміни. Теперішній час. Наказовий спосіб. Вираження заперечення	Формування знань про словникову форму дієслова, вміння визначати дієвідміну, основу <i>praesentis verbi</i> , утворювати і перекладати дієслівні форми теперішнього часу, наказового способу	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
4.	Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменників. Поділ іменників на відміни. Перша відміна іменників. Друга відміна іменників. Прийменники	Знати категорії іменника, словникову форму, вміння визначати відміну іменника за словниковою формою, відмінювати іменники першої і другої відмін, знати суфікси іменників першої та другої відмін, розуміти шляхи адаптації іменників першої та другої відмін сучасними мовами, знати прийменники, що вживаються з іменниками в Abl, Acc., постпозитивне вживання прийменників <i>causa</i> і <i>gratia</i> з Gen.	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування

5.	Прикметники першої групи. Сполучники. Частки. Вигук	Вміти визначати за словниковою формою прикметники першої групи, відмінювати й аналізувати прикметники першої групи, знати словотворчі суфікси прикметників першої групи, узгоджувати прикметники з іменниками.	2	2	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
6.	Розряди займенників: особові, присвійні, зворотний, вказівні, відносні, питальні, означальні, заперечні. Займенникові прикметники	Знати розряди займенників в латинській мові, вміти відмінювати та аналізувати займенники, знати особливості вживання прийменника cum з особовими займенниками, розуміти суплетивність відмінкових форм займенника першої особи однини як явища, властивого індоєвропейським мовам, особливість вживання зворотного займенника III особи, присвійних займенників	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
7.	Теперішній час дійсного способу пасивного стану. Синтаксис пасивної конструкції	Знати особові закінчення пасивного стану, особливості перекладу форм пасивного стану українською мовою, синтаксис пасивної конструкції, розуміти особливість вживання Ablativus auctoris і Ablativus instrumenti, проводити паралелі з сучасними романськими і германськими мовами.	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
8.	Часи системи інфекта. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану	Знати схеми утворення часів системи інфекта, вміти відмінювати та аналізувати дієслова в часах системи інфекта, знати відмінювання дієслова sum, fui, –, esse в imperfectum і futurum primum	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
9.	Третя відміна іменників. Поділ на типи. Приголосний тип. Голосний тип. Мішаний тип. Особливості відмінювання іменників третьої відміни	Вміти визначати за словниковою формою тип відмінювання, відмінювати іменники третьої відміни, знати особливості відмінювання іменників третьої відміни, словотворчі суфікси	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування

		іменників третьої відміни, розуміти шляхи адаптації іменників третьої відміни сучасними мовами				
10.	Прикметники другої групи. Дієприкметник теперішнього часу активного стану	Вміти визначати за словниковою формою, відмінювати й аналізувати прикметники другої групи, знати словотворчі суфікси прикметників другої групи, узгоджувати прикметники з іменниками, вміти утворити і перекладати дієприкметники теперішнього часу активного стану	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування	
11.	Ступені порівняння прикметників. Синтаксис відмінків при ступенях порівняння. Прислівник. Ступені порівняння прислівників	Вміти утворювати і перекладати ступеневі форми прикметників, знати синтетичний та аналітичний способи утворення ступенів порівняння, суплетивні і неповні ступені порівняння прикметників, синтаксис відмінків при вищому та найвищому ступенях, розуміти особливість вживання і перекладу Ablativus comparationis і Genetivus partitivus. Знати ступені порівняння прислівників. Знаходити паралелі ступеневих форм прикметників і прислівників у сучасних мовах	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування	
12.	Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників	Знати історичні основи іменників четвертої і п'ятої відмін, винятки з правил про рід, зразки відмінювання, особливості відмінювання іменників domus і res, вміти аналізувати і виконувати порівняльний аналіз іменників п'яти відмін	2	2	Виконання вправ, письмових завдань, тестування	
13.	Часи системи перфекта в активному і пасивному стані. Дієприкметник минулого часу пасивного стану	Вміти визначати основу перфекта, знати схеми утворення часів системи перфекта в активному стані, вміти відмінювати й аналізувати дієслова в perfectum, plusquamperfectum і futurum secundum indicativi activi. Вміти визначати основу супіна, утворювати дієприк-	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування	

		метник минулого часу доконаного виду пасивного стану, знати схеми утворення часів системи перфекта в пасивному стані, вміти відмінювати й аналізувати дієслова в perfectum, plusquamperfectum і futurum secundum indicativi passivi.			
14.	Розряди числівників. Особливості відмінювання і вживання числівників. Римський календар	Знати кількісні, порядкові, розділові і прислівникові числівники, узгоджувати числівники з іменниками, вміти писати римські цифри, розуміти вживання Accusativus temporis і Ablativus temporis, систему позначення років, місяців, днів, часу доби, знати історію римського календаря	2	4	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
15.	Основи словотвору. Роль класичних мов у формуванні наукової термінології	Вміти визначати афікси латинського та грецького походження в структурі наукових термінів, знати основні правила словотвору в латинській мові, використовувати у фаховій комунікації лінгвістичні та літературознавчі терміни латинського походження, розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на базі греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови	1	3	Укласти таблицю ініціальних і фінальних терміоелементів латинського і давньогрецького походження в українській та англійській мовах
16.	Соціокультурне значення латинських паремій. Рецепція латинських афоризмів українською та іншими європейськими мовами	Знати 120–150 латинських афоризмів, знаходити відповідники латинських паремій в сучасних мовах, розуміти лінгвістичне та соціокультурне значення латинських прислів'їв і приказок, вміти ситуативно правильно вживати латинські афоризми, стійкі словосполучення публіцистичного і наукового стилю в практичній діяльності	1	7	Доповідь «Рецепція латинських афоризмів сучасними європейськими мовами». Укласти словник латинських паремій
Загалом			30	60	

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекції	–
Семінарські заняття	25
Самостійна робота	10
Контрольна робота	10
Індивідуальне завдання	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Методи контролю	<p>1. Модульний контроль (контрольні роботи).</p> <p>2. Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті (усне опитування, письмове опитування, тестування).</p> <p>3. Екзамен.</p> <p>Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.</p>			
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Модульна контрольна робота виконується на 12 занятті та складається з чотирьох завдань. Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.			
Семінарські заняття	<p>Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання, виконання лексико-граматичних вправ; переклад та граматичний аналіз речень; переклад адаптованих текстів; перевірку знань лексичного мінімуму, латинських паремій; тестування.</p> <p>Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання.</p> <p>У межах курсу передбачені консультації викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних та самостійних завдань).</p>			

Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.
--	---

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою

90-100 балів	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань, проявляє інтерес до актуальних проблем освітнього компонента.
70-89 балів	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
50-69 балів	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; виконує частину завдань за допомогою викладача.
менше 50 балів	У здобувача не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Семінарські заняття		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	1		-	25
Самостійна робота																	10	10
Контрольна робота														10				10
Індивідуальне завдання																5		5
Екзамен																		50
Всього за тиждень		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10	1	5	10	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проєктор), використання системи дистанційної освіти для проведення тестування (https://d-learn.pro/developer/course/view/3983). Репозитарій Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (http://lib.pnu.edu.ua:8080/).
<p style="text-align: center;">Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дяків О. Ю., Петришин М. Й. Латинська мова (тексти і завдання) : практикум. Івано- Франківськ, 2012. 180 с. 2. Єрємін О. Ю. Латинська мова : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет». 2019. 336 с. 3. Звонська Л. Л., Шовковий В. М. Латинська мова: Підруч. для студ. відділень класичної філології та ін. філолог. спеціальностей. К. : Книга, 2003. 528 с. 4. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості : [Словник]. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища шк., 1994. 351 с. 5. Латинська мова [Текст] : підручник / Олексій Сафроняк, Василь Волощук, Марія Волощук. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 457 с. 6. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с. 7. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К. : Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf. 8. Оленіч Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Вид-во “Світ”, 2001. 350 с. https://docplayer.net/71394117-Latinska-mova-p-m-olenich.html. 9. Оліщук Р. Л., Олійник Л. Р. Латинська мова. Синтаксис. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 202с. 10. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Legamus et exerceamus : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 142 с. http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/14618. 11. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars prima: збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172 с. http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/14617/1/Repetitorium%20Latinum.pdf 12. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars secunda: збірник тестів. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с. http://surl.li/pdanp 13. Скорина Л.П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник [Текст] Київ: Обереги, 2004. 447 с. https://fileskachat.com/file/40665_85045da3d5f8c01d42d6772377e3506a.html 14. Яковенко Н.М., Трипуз В.М. Латинська мова : підручник. К. : Вища школа, 1993. 360 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра загального та германського мовознавства, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 (вхід з вул. Чорновола), каб. 408, тел.: (0342)596010, сайт: https://kzigm.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kzm@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Петришин Марта Йосипівна
Контактна інформація викладача	marta.petryshyn@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості
--------------------------	---

	<p>освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf</p> <p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання курсу.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.</p> <p>У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.</p> <p>Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У випадку виконання завдань пізніше встановленого терміну здобувачі освіти змушені відпрацювати їх у позаурочний період. Через невчасне і недостатнє виконання завдань вони можуть бути відправлені на повторне складання навчального курсу згідно «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS». https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/povtorne-vuvchennia-dustzuplin.pdf</p> <p>Терміну виконання завдань можуть не дотримуватися здобувачі освіти, які навчаються за індивідуальним планом, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується низкою положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: http://surl.li/fmvk</p>
Додаткові бали	<p>Додаткові бали отримують студенти, які беруть активну участь у науково-дослідній роботі (студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.</p>
Неформальна освіта	<p>Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному</p>

	<p>університеті імені Василя Стефаника». (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf).</p> <p>Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.</p>
--	---

Викладач _____ Петришин М.Й.